

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Rudolfa Čirča a sudcov JUDr. Evy Sakálovej a JUDr. Ivana Machyniaka v právnej veci žalobcov 1/ **Ing. J. Š.** a 2/ **Ing. H. Š.**, oboch bývajúcich v M., zastúpených JUDr. V. G., advokátom so sídlom v K., proti žalovanému **M. H.**, bývajúcemu v M., zastúpenému JUDr. M. H., advokátom so sídlom v M., **o zaplatenie 3 319,39 EUR (100 000,-- Sk) s prísl.**, vedenej na Okresnom súde Michalovce pod sp.zn. 11 C 441/2002, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 29. mája 2007 sp.zn. 6 Co 462/2006 rozhodol

t a k t o :

Dovolanie žalobcov **z a m i e t a .**

Žalovanému nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Žalobou podanou na Okresnom súde Michalovce 18. apríla 2002 sa pôvodne len žalobca 1/ a po pristúpení do konania aj žalobkyňa 2/ domáhali voči žalovanému zaplatenia sumy 100 000,-- Sk (3 319,39 EUR) s príslušenstvom, predstavujúcej peňažné plnenie zo zmluvy o pôžičke uzavretej ústne 13.10.2000 medzi žalobcom 1/ a žalovaným. V žalobe uviedli, že žalovaný poskytnutú peňažnú pôžičku napriek výzve nevrátil.

Okresný súd Michalovce rozsudkom zo 14. septembra 2006 č.k. 11 C 441/2002-220 žalobe v celom rozsahu vyhovel, t.j. rozhodol o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcom

sumu 100 000,-- Sk (3 319,39 EUR) s 15,5 % úrokmi z omeškania od 26.11.2001 do zaplattenia a náhradu trov konania 113 504,-- Sk (3 767,64 EUR) na účet ich zástupcu JUDr. J. K., to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Poukazujúc na žalobcami predložený výdavkový pokladničný doklad podpísaný žalovaným, obsahom ktorého boli údaje o vyplatení sumy 100 000,-- Sk žalobcom 1/ žalovanému dňa 13.10.2000, mal za preukázanú existenciu právneho vzťahu z pôžičky medzi účastníkmi. Tvrdenie žalovaného, že išlo o pôžičku poskytnutú obchodnej spoločnosti M. A., s.r.o., ktorej bol konateľom, na základe písomnej zmluvy o pôžičke uzavretej medzi žalobcami a touto spoločnosťou 12.10.2000, za preukázané nepovažoval.

Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd na odvolanie žalovaného rozsudkom z 29. mája 2007 sp.zn. 6 Co 462/2006 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol a uložil žalobcom povinnosť zaplatiť žalovanému spoločne a nerozdielne náhradu trov konania 48 752,-- Sk (1 618,27 EUR) do rúk ich zástupcu JUDr. M. H. do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Na rozdiel od súdu prvého stupňa, po zopakovaní dokazovania niektorými listinnými dôkazmi, vyslovil záver, že žalovaný nie je v konaní pasívne legitimovaný, pretože suma 100 000,-- Sk ním prevzatá 13.10.2000 bola peňažnou pôžičkou poskytnutou obchodnej spoločnosti M. A., s.r.o., ktorej bol konateľom.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia. Žiadali, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnili nesprávnym hodnotením dôkazov odvolacím súdom a nesprávnym právnym posúdením veci. Poukazovali najmä na to, že z jediného relevantného dôkazu, ktorým bol príjmový pokladničný doklad o prevzatí žalovanej sumy, vyplynulo, že žalovaný nekonal v mene obchodnej spoločnosti ako jej konateľ, pretože tento doklad neoznačil obchodným menom spoločnosti.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu navrhol tento mimoriadny opravný prostriedok ako nedôvodný zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho

pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj konanie ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky predovšetkým z úradnej povinnosti skúmal existenciu väd konania taxatívne vymedzených v ustanovení § 237 O.s.p. a iných väd, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Zistil, že z obsahu spisu žiadne takéto vady nevyplývajú. Následne sa zaoberal správnosťou napadnutého rozsudku z hľadiska správneho právneho posúdenia veci. Nesprávnym právnym posúdením veci treba rozumieť nesprávnu aplikáciu hmotného práva na zistený skutkový stav alebo jeho nesprávny výklad, ktorý má za následok nesprávne rozhodnutie.

V preskúmvanej veci právny záver odvolacieho súdu o nedostatku pasívnej legitímácie žalovaného, t.j. o neexistencii jeho povinnosti z právneho vzťahu z pôžičky, zodpovedá zistenému skutkovému stavu a je teda správny.

Podľa § 120 ods. 1 veta prvá O.s.p. účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení.

Citované ustanovenie stanovuje dôkaznú povinnosť účastníkov v sporovom konaní, t.j. povinnosť označiť dôkazy na svoje tvrdenia. Iniciatíva pri zhromažďovaní dôkazov leží zásadne na účastníkoch konania. Účastník, ktorý neoznačil dôkazy potrebné na preukázanie svojich tvrdení, nesie nepriaznivé dôsledky v podobe takého rozhodnutia súdu, ktoré bude vychádzať zo skutkového stavu zisteného na základe vykonaných dôkazov. Rovnaké následky postihujú i toho účastníka, ktorý síce navrhol dôkazy o pravdivosti svojich tvrdení, no hodnotenie vykonaných dôkazov súdom vyústilo do záveru, že dokazovanie nepotvrdilo pravdivosť skutkových tvrdení účastníka. Zákon určuje dôkazné bremeno ako procesnú zodpovednosť účastníka za výsledok konania, pokiaľ je určovaný výsledkom vykonaného dokazovania. Dôsledkom toho, že tvrdenie účastníka nie je preukázané (v tom zmysle, že súd ho nepovažuje za pravdivé) ani na základe navrhnutých dôkazov, ani na základe dôkazov, ktoré súd vykonal bez návrhu, je pre účastníka nepriaznivé rozhodnutie.

Aby účastník mohol splniť svoju zákonnú povinnosť označiť potrebné dôkazy, musí predovšetkým splniť svoju povinnosť tvrdenia. Predpokladom dôkaznej povinnosti je teda tvrdenie skutočností účastníkom, tzv. bremeno tvrdenia. Medzi povinnosťou tvrdenia

a dôkaznou povinnosťou je úzka vzájomná väzba. Ak účastník nesplní svoju povinnosť tvrdiť skutočnosti rozhodné z hľadiska hypotézy právnej normy, potom spravidla ani nemôže splniť dôkaznú povinnosť. Nesplnenie povinnosti tvrdenia, teda neunesenie bremena tvrdenia, má za následok, že skutočnosť, ktorú účastník vôbec netvrdil a ktorá nevyšla inak v konaní najavo, spravidla nebude predmetom dokazovania. Ak ide o skutočnosť rozhodnú podľa hmotného práva, potom neunesenie bremena tvrdenia o tejto skutočnosti bude mať pre účastníka väčšinou za následok pre neho nepriaznivé rozhodnutie. Zákon účastníkom ukladá povinnosť tvrdiť všetky potrebné skutočnosti; potrebnosť, teda okruh rozhodujúcich skutočností, je určovaný hypotézou hmotnoprávnej normy, ktorá upravuje sporný právny pomer účastníkov. Táto norma zásadne určuje jednak rozsah dôkazného bremena, t.j. okruh skutočností, ktoré musia byť ako rozhodné preukázané, jednak nositeľa dôkazného bremena. Tak napr. v spore o zaplatenie kúpnej ceny má predávajúci ako žalobca bremeno tvrdenia, že s kupujúcim ako žalovaným uzavrel kúpnu zmluvu a že žalovaný kúpnu cenu riadne a včas nezaplatil. Z tohto bremena tvrdenia potom pre žalobcu vyplýva bremeno dôkazné len pokiaľ ide o preukázanie tvrdenia, že zmluva bola uzavretá. Ak táto skutočnosť bude preukázaná, žalobca uniesol ako bremeno tvrdenia, tak i dôkazné bremeno. Naopak žalovaný, ak sa chce úspešne brániť, musí tvrdiť, že kúpnu cenu zaplatil a o svojom tvrdení ponúknuť dôkazy (ak nebude namieste obrana námietkou premlčania, započítania a pod.). Ide tu o rozdelenie bremena tvrdenia a dôkazného bremena medzi účastníkmi v spore v závislosti na tom, ako vymedzuje právna norma práva a povinnosti účastníkov.

V prejednávanej veci mali žalobcovia bremeno tvrdenia, že so žalovaným uzavreli zmluvu o peňažnej pôžičke a že žalovaný pôžičku nevrátil. Z tohto bremena mali povinnosť preukázať uzavretie zmluvy, teda existenciu právneho vzťahu z pôžičky. Na preukázanie tejto skutočnosti predložili dôkaz preukazujúci prevzatie sumy 100 000,-- Sk žalovaným. Pokiaľ sa žalovaný bránil tvrdením, že ním prevzaté peňažné plnenie bolo pôžičkou pre obchodnú spoločnosť, ktorej bol konateľom, bolo jeho povinnosťou predložiť alebo aspoň označiť dôkazy na preukázanie tohto tvrdenia. Žalovaný svoju dôkaznú povinnosť v tomto smere uniesol.

Z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa, čiastočne zopakovaného aj odvolacím súdom, vyplynuli skutkové zistenia, že medzi žalobcami a obchodnou spoločnosťou M. A., s.r.o., bola dňa 12.10.2000 uzavretá písomná zmluva, označená ako zmluva o pôžičke (za spoločnosť ju podpísal žalovaný ako jej konateľ), ktorou sa žalobcovia

ako veritelia zaviazali poskytnúť obchodnej spoločnosti ako dlžníkovi peňažnú pôžičku 2 200 000,-- Sk (73 026,62 EUR) a to tak, že 13.10.2000 vyplatia sumu 200 000,-- Sk (6 638,78 EUR) a 10.11.2000 vyplatia sumu 2 000 000,-- Sk (66 387,84 EUR) a to ktorémukoľvek z konateľov spoločnosti, že žalovaný 13.10.2000 podpísal výdavkový pokladničný doklad o prevzatí sumy 100 000,-- Sk od žalobcu 1/ (pričom na tomto doklade bolo uvedené len jeho meno a adresa bydliska), že v ten istý deň podpísal obdobný doklad o prevzatí rovnakej sumy od žalobcu aj ďalší konateľ spoločnosti Ing. P. P., že 19.12.2000 bola medzi označenou obchodnou spoločnosťou ako predávajúcou a žalobcami ako kupujúcimi uzavretá kúpna zmluva o kúpe pozemku za kúpnu cenu 2 000 000,-- Sk a že 20.12.2000 bola medzi žalobcami a touto obchodnou spoločnosťou uzavretá zmluva o započítaní pohľadávok, v ktorej obchodná spoločnosť M. A., s.r.o., uznala svoj záväzok voči žalobcom vo výške 2 200 000,-- Sk, predstavujúci nevrátenú pôžičku poskytnutú na základe zmluvy o pôžičke z 12.10.2000, a žalobcovia uznali svoj záväzok voči tejto spoločnosti v sume 2 000 000,-- Sk predstavujúci nesplatenú kúpnu cenu za pozemok, pričom sa účastníci tejto zmluvy dohodli na započítaní vzájomných pohľadávok do výšky, v ktorej sa kryjú, t.j. do výšky 2 000 000,-- Sk.

Pokiaľ žalobcovia v reakcii na písomnú zmluvu o pôžičke z 12.10.2000 začali tvrdiť, že podľa tejto zmluvy neposkytli obchodnej spoločnosti M. A., s.r.o., peňažnú pôžičku 2 200 000,-- Sk ale len 2 000 000,-- Sk, bolo toto ich tvrdenie v rozpore s obsahom zmluvy o započítaní pohľadávok z 20.12.2000. S prihliadnutím na túto okolnosť, vážne spochybňujúcu tvrdenie žalobcov o uzavretí zmluvy o pôžičke so žalovaným, zistené skutočnosti vo všetkých vzájomných súvislostiach (najmä z hľadiska obsahu, časovej postupnosti a nadväznosti jednotlivých úkonov) umožňovali podľa názoru dovolacieho súdu záver, že suma 100 000,-- Sk prevzatá žalovaným 13.10.2000 bola pôžičkou pre obchodnú spoločnosť, ktorej bol konateľom, a že medzi žalobcami a žalovaným ako fyzickou osobou samostatný právny vzťah z pôžičky nevznikol. Námietka žalobcov, že konanie žalovaného pri tomto úkone nemohlo byť konaním štatutárneho orgánu v mene spoločnosti, pretože na pokladničnom doklade nebolo uvedené obchodné meno spoločnosti, nebola opodstatnená. V súvislosti s konaním štatutárneho orgánu v mene obchodnej spoločnosti treba totiž rozlišovať medzi právnym konaním, pri ktorom sa právne relevantným spôsobom prejavuje navonok vôľa tejto právnickej osoby, pričom štatutárny orgán koná spôsobom zapísaným v obchodnom registri (napr. že za spoločnosť koná a podpisuje konateľ samostatne a to tak, že k obchodnému menu spoločnosti pripojí svoj vlastnoručný podpis), a medzi iným konaním

(činnosťou), pri ktorom táto podmienka nie je významná. Samotné prevzatie peňažnej sumy, i keď sa ním zavŕšil proces vzniku zmluvy o pôžičke ako reálneho kontraktu, nebolo právnym úkonom (tým bola samotná zmluva o pôžičke), preto len z tej skutočnosti, že na výdavkovom pokladničnom doklade podpísaným žalovaným nebolo uvedené obchodné meno spoločnosti, nemožno vyvodzovať záver, že nemohlo ísť o pôžičku tejto spoločnosti. Žalovaný tak uniesol dôkaznú povinnosť ohľadne svojho tvrdenia a právny záver odvolacieho súdu o nedostatku jeho pasívnej legitímácie v konaní zodpovedal skutkovým zisteniam. Odvolací súd preto správne rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol.

So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcov proti rozsudku odvolacieho súdu zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.) ako nedôvodné.

V súvislosti s dovolacou námietkou o nesprávnom hodnotení dôkazov odvolacím súdom a o potrebe vykonania ďalšieho dôkazu však považuje za potrebné ešte poznamenať, že hodnotenie dôkazov nie je v zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. samostatným dovolacím dôvodom a že podľa § 243a ods. 2 veta druhá O.s.p. dovolací súd dokazovanie nevykonáva.

O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd tak, že úspešnému žalovanému náhradu týchto trov nepriznal, pretože trovy súvisiace s odmenou jeho zástupcu za vyjadrenie k dovolaniu nepovažoval za potrebné na účelné bránenie práva, lebo v porovnaní s jeho vyjadreniami v základnom konaní neobsahovali nové okolnosti.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. marca 2009

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová

